

Kje je meja?

Izvirna gluma v enem dejanji.

Spisal

JOSIP OGRINEC.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národná tiskárna“.
1879.

Osobe:

Matija Križ, polugruntar.

Marijana, njegova žena.

Polona, njijina hči.

Blaž Kraž, Križev sosed.

Zveriga, uradniški sluga.

(Prizorišče: Prostor mej Križevo in Kraževo hišo. Mejnjima, prilično vsaksebi, dva mejilna kola: bukov spredaj in bolj umaknen na desno proti Kraževi domačiji; gabrov zadaj in bolj proti Križevi. Z enega mejnika na drugega visi gradiven drog.)

Prvi prizor.

Križ in Kraž.

Križ in Kraž (oba ob enem, vsak iz svoje veže s klepalnim stolom čez levo ramo in s koso pa kladivom v desni roci. Ko se ugledata, obstaneta ter se nevoljno opahnetata drug proti drugemu. Dalje korakaje trikrat ponovita čedalje menj očitni opehljaj. Križ obstoji pri bukovem, Kraž pri gabrovem mejniku. Tu kazaje si hrbet in mrmraje priredujeta stola z babico vsak proti svojemn domu, in jezno se pomerjata izpod čela).

Križ (poluglasno): Da bi ga vrag!

Kraž (enako): Da bi ga zlodej!

(Sedeta in kosišče čez ramo naslonivši na mejnik začneta klepati, pa kmalu ob enem nehata nevoljno se mereč.)

Križ (jezno): Hm!

Kraž (enako): Hm!

(Klepljeta v drugič, klepljeta v tretjič, pa vsakrat hitreje ob enem prenehata in se pogledata. Žugajočima vsakemu na svojo desno, jima kladivi padete iz rok, pobegeta ji. Na četrti, najkrajši klep skočita po konci in za korak drug proti drugemu.)

Kraž (srdito): Križ!

Križ (enako): Kraž!

(Vrnivši se vsak do svojega stola hočeta sesti, pa se naenkrat premislita in spet drug proti drugemu rineta s kladivom v roci.)

Križ: Kratko in malo —

Kraž: Z eno besedo —

Križ: Jaz ne trpim več —

Kraž: Jaz ne trpim več —

Križ: Da bi ti klepal tu-le!

Kraž: Da bi vi mene motili s klepanjem!

Križ: Da bi ti gospodaril po mojem!

Kraž: Vi, vi gospodarite po mojih tleh!

Križ: Jaz? Jaz imam po svojem prostora dovolj.

Kraž: Jaz pa po svojem.

Križ (kazaje proti gabrovemu mejniku): Kako je tú tvoje?

Kraž: Moje je, moje! Bolje moje, kakor (kazaje proti bukovemu mejniku) todi vaše!

Križ: O ti svojeglavnež! Kaj ti nijsem desetkrat uže pravil, da ti še hlač nijsi imel, ko je todi-le ta svet (kaže selišče mej koloma) uže bil mojega očeta.

Kraž: Stokrat sem vam uže trobil na uho, da vi še nosu nijste imeli, ko so moj oče uže bili gospodar tega sveta mej koloma.

Križ: Kraž! Nikar me ne draži! (Položi kladivo na bukov mejnik.) Kar sem rekel, sem rekel: vse, kar je od moje hiše do tega bukovega mejnika-le pa (sname drog s kolov in vrže ga po tleh na ravnost proti ozadju prizorišča) od njega todi gori-le — to je bilo naše, je naše in bo naše!

Kraž: Križ! Nikar me ne jezite! Kar sem dejal, sem vam dejal (položi kladivo na gabrov kol) vse, kar je od moje hiše tijà do tega mejnika gabrovega-le in pa (pobere drog in ga jezno vrže na ravnost proti spredju prizorišča) od njega na ravnost tù doli-le — to je od nekdej bilo naše, je naše in tudi bode naše!

Križ: Nikoli!

Kraž: Zmerom!

Križ: Jaz pravim: nikoli!

Kraž: Jaz pa, da zmerom!

Križ: Ni bilo, pa ne bode tvoje!

Kraž: Je bilo pa tudi bode moje!

Križ (čedalje srditejši): Molči! Dokler sem jaz Križ, in je le kak pravdarski dohtar še kje, dotlé je meja in bo meja mej mojim in tvojim — ta bukovi kol, glej! (Trka na njega s kladivom.)

Kraž: Kar tiho bodite! Dokler sem jaz Kraž in v steni kak žrebelj še imam za pravdo, dotle bode meja mej nama ta gabrov kol, vidite! (Tolče nanj s kladivom.)

Križ: Pravim, da bukov je meja, da bukov!

Kraž: Jaz pravim pa: gabrov, da gabrov!

Križ (vstrezaje se s Kražem naglo trikrat zapored): Bukov, bukov, bukov!

Kraž (vstrezaje se s Križem): Gabrov, gabrov, gabrov!

Križ (s kladivom mahne proti Kražu): Buk—!

Kraž (mahne s svojim ob Križevo kladivo): Gab—!

Križ (stopi nazaj): Zdaj imam pa dosti!

Kraž (enako): Zdaj sem pa sit! Jaz pravim (žugaje): Križ!!

Križ (grozè): Jaz pravim — Kraž!!

Kraž: Hm!

Križ: Hm!

(Hitro vsak k svojemu stolu in proteč si nazaj s kladivom vržeta klepalo vsak proti svoji hiši, zadeneta koso na ramo ter hitita domov.)

Drugi prizor.

Zveriga, (ki je dalje časa uže stal v ozadji mej drevjem in nekoliko kazal se v ponošenem cilindru, enakem fraku in zvezkom listin pod pázduho).

Kaj čemo, kaj čemo, tako je na sveti —
 Ljubezen zdaj bratovska več ne velja!
 Drug družega črti in hoče požreti,
 Preljubega míra nikjer nij doma!
 Tù mož soper moža, tam stranke boreče,
 Narodi med saboj imajo vojskó:
 Zdaj vprašam: kdo od tega dobiček pa vleče?
 Ej tisti, ki nam paragrafe dajó!

Ko stari mi Kranjci še sami smo bili,
 Kako je prijeten bil tisti nam čas!
 Po kranjski mej saboj smo se zastopili,
 Nikogar nij bilo, ki motil bi nas.
 Zato še zdaj rajši sem z nemškimi brati,
 Slovenec se zdi mi preprost in prepust;
 Če ravno — to moram očitno spoznati —
 Rad s kruhom slovenskim si brusim čeljust!

Poprej, ko je svet še po starem nam tekel,
 Imel je nas kdo kaj trebuha lahko;
 Prišel sem v kanclijo, „gut morgen“ sem rekel
 In „koša madinar“, in prav je bilo!

Od kar pa Slovenci so prišli na bolje,
 In v zboru deželnem slovenski je zvonec,
 Me zmerom po črevih kaj ščiplje in kolje,
 Oh! saj vem, da skoraj me bode uže konec!

Ej pač res, čedalje slabša je naša, kar nas je starih pomahanih glav še mej Slovenci. To rečem, ko bi Slovenci le zmerom tako radi ne prepirali se, kedaj bi nam bilo uže odzvonilo! A ta vedni kavs in ravs mej narodnimi, ta nas drži še malo po konci. Prepír in pa pravda, to je naša še paša! To je res dobro, da ljudje se tako radi prepirajo! — Kako sta se pa, he, he! Bo pa spet kaj zasliševanja, pisanja, letanja, plačevanja in — hm! (Živahno.) Kjer se prepirata dva, tam tretji dobiček ima, to je uže star pa resničen pregovor! Kaj, ko bi torej jaz — (Premišluje, pa kmalu poskoči od veselja.) Hej! zdaj jo pa imam! Sapa napeta, mojega dekleta — zdaj jo pa imam! (Udari se po čelu): Hej, butica! ne nosiš zastonj visocega klobuka! Hej, to bo kaj! (Skače od veselja in objema sneti cilinder.) Čaki, pa premislim naj vendar to reč! Dober premislek je boljši, kakor uro hodá. Hoja utruði človeka. (Šegavo smejoč se pobere mejilni drog, nasloni ga zopet nazaj čez mejnika, usede se v sredi njega, privleče veliko pipo in baše.) Haha ha! Lehko se smejem!

Dekle, ta Polonica Križeva-le — zdaj bo pa moja! Vem, da rada me ima. Kako rada govori z mánoj! Kako pogleduje vselej za manoj! No (ogleduje se) všeč sem jej pač: nijsem prenapčen človek ne! O zmerom še marsikako žensko oko potegnem za saboj — je, je! Posebno ta-le gosposka suknja, visoki klobuk, cesarski moj stan — o to vleče, vleče zlasti kmetska dekleta! I no, je pač vsak rajši gospod, kakor kmet. Tisto pa vendar vem, da ta Križeva-le gotovo noč in dan premišljuje: kakšna gospa bi bila, ko bi mene imela moža. Jaz pa, če prav sem gosposk, vzamem jo lahko: denem jej klobuček na glavo, pa imam zalo, presrčno gospo (objema po zraku) in — zraven tudi dobrega polgruntca in gotovo še marsikak grošek dote, kar je poglobitna reč! Ali pa, ako bi ravno ne hotela gospa biti, — nò, zavoljo nje tudi rad zapustim cesarja pa se pokmetim. Kaj pa je? Če na tanko premislim, slabše mi ne bo — (vzdihne) saj se vé, kakšna je cesarska! — No, pa kaj tarnam zdaj? Zdaj mi sije solnce! Ta sosed, ta Kraž, ki je dozday nekaj izpodrival me, ta, kakor sem ravno opazil, preseda očetu Poloninemu. Zdaj naj poprimem! Dobro še podkurim ta prepir, da se pravda do dobrega vname mej njima, tačas pa sam dekletovemu očetu razodenem svoje poštene misli in

želje in — he, he, he, ravno ta mejilni drog kregú in prepira, ta (cinca na njem.) ravno ta bode meni ogradil pot v presladki raj, he, he, he! (Pocinca, drog se prelomi, cepi na tla, pa se hipoma pobere in na plašen pogled okrog sebe nemudoma zbeži.)

Tretji prizor.

Polona, brž potem **Kraž**.

Polona (sekiro v roci iz Križeve hiše pa premišljuje se bliža bukovem kolu. Po nekaterih ozirih nameni po kolu).

Kraž (prihiti iz svoje hiše): Polona! I kaj pa misliš?

Polona (spognivši sekiro tožé): Kaj? Vse bi posekala!

Kraž (stopi nazaj): Tudi mene?

Polona: To mejo, mejnika, vso grajo — porovala, posekala in požgala bi jo do zadnjega ivérja! Ona je, da miru nij mej našo hišo in vašo in (vzdihne) da —

Kraž (sam ná-se jezen): In, da ti, ljuba Polona, še zdaj nijsi moja nevesta.

Polona (očitaje): O pojdi! Ti ljubiš mene!

Kraž. Verjemi, Polona, tebe imam rad, tebe ljubim!

Polona: O, ko bi ti v resnici ljubil mene, ne gnal bi z mojim očetom tega nesrečnega prepira zavoljo te pedi zemlje.

Kraž: Verjemi mi, ljuba Polona, meni nij za selišče, za to malo péd zemlje, kakor prav praviš. Jaz le tvojega očeta ugovora trpeti ne morem, ko vem, da moja je prava!

Polona: No, glej! Zdaj se kažeš v pravej podobi! Sam praviš, da ti nij za zemljo, da le ugovora ne moreš prebivati nobenega! In ti hočeš ženiti se? Kaj meniš, da žena nikoli ne ugovarja možu?

Kraž: Ti, vem, da meni ne bodeš!

Polona: Ne bodi priprost! Taka sem, kakor vsaka! Zato, najine zveze bodi konec! Kajti ko bi nekega dne v svojej trmi ti tiščal, da to ali to je pečeno, jaz pa, da je kuhano, dal bi ti ločiti se od mene.

Kraž (na stran): Skoraj ima prav! (Glasno.) Vidiš, Polona, saj jaz spoznam, da sem malo trmast.

Polona: No vendar!

Kraž: Zato, če si dobra, preglej mi to!

Polona: Da, pripravljena sem, toda le s tem pogojem, da greš, pa precej popraviš svojo napako.

Kraž: Kaj naj storim?

Polona: Ti greš k mojemu očetu, pa jim rečeš, da njihova je prava, in — za kaj vama práv za prav gre?

Kraž: I no, oče trdé, da meja je ta bukov kol glej, jaz pa da gabrov tam!

Polona: Ti jim potrdiš tedaj, da bukov je meja.

Kraž: O Polona, to mi bo težko, pa zavoljo tebe — bodi! Jaz porečem, da bukov!

Polona: No, Bog bodi zahvaljen! Pa, če ti je res kaj za mene — izpolni svojo besedo brez zamude. Oče so žugali, da še danes gredo tožit.

Kraž: O precej, precej! Samo toliko še stopim domov, da se mi glava majheno ohladi; sicer bi utegnila kri spet mi zavreti.

Polona (odhajaje proti ozadju na vrt): Prosim te tedaj, Blaž, bodi stanoviten: meja je —

Kraž (odhajaje): Gab — bukov kol, bukov!
(Odide v vežo.)

Četrta prizor.

Križ. Marijana.

Marijana (iz veže privleče svojega moža): Tija-kaj glej (kaže proti Kraževi hiši) tija je tvoj pot, ne

pa k pravdarskemu dohtarju. Saj pravim no, ti si res križ pri hiši! Pa pravite možje, da ženske smo butaste in svojeglave!

Križ: I saj sem ti razložil —

Marijana: Kakšen trmoglavec da si! Nobenega srca za svojega edinega otroka. Saj pravim, kar strgala bi te!

Križ (bojazljivo): E, ti pa tudi preveč ženeš to reč!

Marijana: O rabelj ti! Veš kako je starišem dan današnji težko svoje hčere na dobro pripraviti kam, in ti pa tukaj soseda-le, prav poštenega in dobrega človeka — pehaš ga od sebe, z nogami teptaš srečo Polonino — zavoljo te uboge pedice zemlje!

Križ (boječ se): Marijana!

Marijana: Kar pusti me pri miru! Ti najboljšega zeta odganjaš, pa tudi jaz kar poborem svoje reči, pa pojdem! S taboj ne živim več, če — (hoče oditi.)

Križ (silno): Marijana, poslušaj me!

Marijana: No, kaj še?

Križ: Naj ti resnico povem: saj meni je za zlodeja malo na tem, ali bukov ali gabrov! Le to, da bi mi kdo nasprotoval, to me draži in pa jezi!

Marijana: No vidiš, zdaj te imam! Le trmo imaš tako! Zato, kar kratko te vprašam: Ali greš, pa mu potrdiš, kar hoče, ali ne?

Križ: I, jaz bi uže; toda to vendar ne gre, da bi jaz, ki sem starejši —

Marijana: Ravno zato, ker si starejši, imaš pokazati, da si tudi pametnejši. Kraž, ko bo videl tvojo prijaznost, bo se sramoval in sprevidel, kar uže jaz dobro vem, da ti si dobra duša, ampak le star godrnjač!

Križ. O ti stara ti moja!

Marijana: Je-li Matijec, da Kražu porečeš, da on ima prav.

Križ: Porečem.

Marijana: In da meja je gabrov kol.

Križ: Prav za prav buk — pa naj bo gabrov, gabrov, kakor ti hočeš!

Marijana: Glej, ravno gre sèm! Možiček, bodi dober! (Odteče na vrt.)

Peti prizor.

Križ, Kraž.

Križ (vpričo bližajočega se Kraža, z nogo drezaje v tla, na stran): Začeti moram res jaz, ki sem starejši.

Kraž (približavši se, na stran): Jaz moram ogovoriti ga, ki sem mlajši.

Križ (hrkaje): Danes je lep dan.

Kraž: Prav lep dan danes.

Križ: Jaz menim, da bo vreme.

Kraž: Vreme bo, vreme.

Križ: Gotovo, če se kaj ne izprevrže.

Kraž: Saj jaz tudi tako mislim.

Križ: Ne, ne, jaz sem tvojih misli! E to je res čudno, da časi je najlepše vreme, pa ena sama oblačica naredi blisk —

Kraž: In tresk in grom — vem da!

Križ: Čaki, prej sva govorila o meji tukaj-le.

Kraž: Res, izprožila sva nekaj beséd.

Križ: Pa nama je nekaj navskriž prišlo.

Kraž: Da, jaz sem v svojej trmoglavosti tiščal —

Križ: In jaz sem trobil svojo —

Kraž: Pa nissem dosti jasno povedal!

Križ: Saj tudi jaz ne!

Kraž: Zato pa zdaj rad spoznavam —

Križ: In jaz potrjujem —

Kraž: Da meja —

Križ: Mej mojim in tvojim —

Oba: Je —

Križ: Gabrov kol } (oba enem izgovorita in
 Kraž: Bukov kol } pokažeta.)

(Oba ostrmita in se pogledata. Molk.)

Oba: Kaj? Kako?

Križ: Jaz sem dejal gabrov.

Kraž: In jaz sem dejal bukov. (Nov molk.)

Križ (na stran): Ta bo lepa!

Kraž (ravno tako): Kaj bo pa zdaj?

Križ: A ti si prej trdil —

Kraž: In vi ste tiščali —

Križ: Na kratko: ti si imel prav!

Kraž: Narobe: vi ste imeli prav!

Križ (na stran): Ta mladikovec me hoče za norca imeti!

Kraž (enako): Ta starec se norčuje z manoj!

Križ: Veš kaj ti, Kraž, ko sem bil sklenil tebi prav dati, nadejal sem se, da boš pravi mož-beseda in držal se svojega prejšnjega mnenja.

Kraž: In ko sem jaz sklenil vam pritrditi, pričakoval sem, da ste mož, ki ostane pri svojej prvi misli.

Križ: Jaz sem svojeje ženi obljubil, da mejo pustim pri gabrovem kolu.

Kraž: In jaz sem vašeje hčeri besedo dal, da bom za mejo pri bukovem kolu.

Križ: Ker imaš pa na novo to trmo —

Kraž: In vi svojo staro svojeglavnost —

Križ: Zato se potegnem pa spet za svojo staro mejo pri bukovem kolu!

Kraž: In jaz pa pri gabrovem!

Križ (udari z nogo): Jaz pravim, da bukov!

Kraž (enako): Jaz pa, da gabrov!

Križ (enkrat zapored): Bukov! } (Oba ob enem

Križ (enako): Gabrov! } vstrežaje se.)

Šesti prizor.

Prejšnja. Polona in Marijana (prihitite. Križ in Kraž razdražena stopita vsak na drugo stran odra).

Marijana (razvneta): Kaj pa je spet? —

Moj Bog! Kaj je le res? To je vajina sprava?

Polona (obupana): Zdaj smo pa na starem spet!

Marijana (Križu): Ali mi nijsi skoraj prisegel —?

Polona (Kražu): Kako živo si mi obljubil —!

Križ: Jaz sem izpolnil svojo besedo!

Kraž: Jaz sem bil mož beseda!

Marijana: No kako? pa kako?

Križ (togoten, Marijani): Prav zavoljo tebe sem zatajil sam sebe, da sem spoznal njegovo gabrovo mejo, če ravno krivično. Ali on je le

čakal na to, da je spet poprijel se svojega bukovega kola, očitno nalašč, češ, da sem star, neumen bedak!

Kraž (enako Poloni): Zgolj iz ljubezni do tebe sem jim pritegnil na bukovo mejo, pa komaj je beseda bila iz ust, uže so tvoj oče premislili se in gonili, da gabrov je meja; vem, da samo le za to, češ, kakšna priprosta šalobarda da sem!

Marijana: Sam Bog vaju razsvetli! Tacih mož še nijsem videla! Poprej se prepirata, ker drug drugemu neče prav dati, in zdaj se prepirata, ker drug drugemu dajeta prav. O da bi nikoli ne bila možila se!

Polona (ihté se): Pač res, mati. Še zá-me bi bilo bolje!

Marijana. Molči, ti neumnica! (Proti Križu in Kražu): A recita vendar, kaj naj bo zdaj?

Križ: Konec besedovanja! Jaz ne odstopim od bukovega kola nikoli in nikedar ne!

Kraž: Nobeden me nikoli nikar od ogo-varjaj! Jaz vem, kje mi je iskati meje. (Proč.)

Polona: Oj mati, meni je vendar žal za tega človeka!

Križ: Čenča priprosta! Desetkrat boljšega lahko dobiš, kakor tega samohvana!

Sedmi prizor.

Prejšnji. Zveriga.

Zveriga (v ozadji): „Koša madinar“, prijatelji!

Križ: Jutri bo, jutri košnja mej njivami, če bo kaj prida vremena.

Zveriga (približevaje se): O vreme uže bo — če dež ne pojde (proti ženskama): jelita, moji ljubi. (Polona in mati proč.)

Križ: No, kaj pa bo dobrega, gospod Zveriga?

Zveriga: Novega dohtarja imamo za pravdo, če ga kaj potrebujete.

Križ (veselo): Dohtarja? Da, da, ravno sem mislil, kje bi se dobil kak dober pravdarski dohtar.

Zveriga: Boljšega nij, ko je ta novi gospod Švindelberger.

Križ: Švindelbergla! Nijsem še slišal o njem. Od kod pa je?

Zveriga: Z nemškega nekje.

Križ: Ali zna kaj slovenski?

Zveriga: Govoriti? — menda ne, a drugo bo pa uže znal.

Križ: A če besede ne umé, je pa vendar malo sitno pri takih rečeh.

Zveriga: E, ne bojte se tistega. Saj sem jaz! Vam pa jaz potajčam, kar treba. Kakšno pravdo pa imate prav za prav, če smem malo vprašati.

Križ: No, ravno tù-le mi sosed sili v moj svét. Trdi, da njegov svet gre do tega gabrovega mejnika tukaj.

Zveriga (hitro): Ej, to je očitna laž! Saj se vidi, da prava meja gre pri tem (pokaže bukov kol) češpljevem kolu!

Križ: Bukovem hočete reči, bukovem, jelite?

Zveriga (naglo): Bukov ali češpljev, to je vse eno, kjer se vidi, da je pravi mejnik, kakor tù-le — tù-le!

Križ: Vi, gospod Zveriga, torej menite, da ta pravda bi se lahko dobila.

Zveriga: Dobila, dobila, kar gladko, če le Švindlbergerja vzamete. On jo vselej uže zvije kako! In videli boste, — da on vam na prvi „urtel“ užene tega vašega krivičnega soseda s tega selišča, na drugi ali na tretji „urtel“ pa ga še z grunta porine, zlasti, če ne bodete gledali na krajcarje.

Križ: No, tako daleč ne poženem jaz. Meni je za svoje — do tija, do koder mi gre po pravici.

Zveriga: E, kaj je pravica? Pri nas ima pravico tisti, kdor je močnejši, ali pa kdor več plača.

Križ: To je žalibog le preveč res! Ali meni je, kakor sem rekel, le na tem, da tega nadležnika enkrat za vselej porinem s svojega selišča, — naj velja, kar in kolikor hoče.

Zveriga: Saj pravim: držite se mene in novega gospoda dohtarja Švindelbergarja, pa boste mejo imeli, kjer boste hoteli.

Križ: No, res me veseli, da vi, gospod Zveriga, mi ravno v pravem časi pridete s tako povoljnim naznanilom. Zanesite se ná-me, da ne bodete prazni izhajali, ako se mi pravda dobro izteče.

Zveriga: Gotovo da! Imate jo uže, kakor dobljeno: to sem vam porok, ker dobro poznam sebe in Švindelbergerja! Zato, če ne zamerite vi, očka, imel bi takoj neko željo —

Križ: Željo? Le kar povejte jo, gospod Zveriga. Vse vam storim, kar koli je v mojej moči!

Zveriga: Ne bom se vam hvalil; saj sami veste, kdo da sem in kaj da sem: cesarski kraljev človek, tako imenovan „pijontar“, ki ravno tako iz cesarske kase vlečem denar, kakor veliki minister na Dunaji.

Križ: Pa malo menj, pač?

Zveriga: Malo menj da, pa imam uže okrog treh sto goldinarjev v denarjih na leto.

Križ: Tri sto, to je denar!

Zveriga: No, pa pri nas je še tako, da čim dalje je kdo v službi, tim več dobiva na leto. Nam zmerom povišujejo plače, kakor postavim vam kmetom davke!

Križ (na stran): Aha, zdaj vem! Ti prekleti — (Proti Zverigi) Menim da, vaša je dobra, dobra z zmirom višjo plačo! Koliko vas eden vleče, ko je tako-le, kakih 50 let v cesarskej službi!

Zveriga: To je res, veliko bi, — toda vsak poprej umrje v cesarskej službi. Jaz sem pa še precej mlad, pa imam, hvala Bogu in cesarju, uže toliko prihodka, da si upam še enega človeka lahko živiti, zlasti še s tistimi prikladi, ki jih imam na upu.

Križ: O, kar gotovo, kar gotovo! — Pa, gospod Zveriga, ali niste poprej rekli, da imate nekako željo, ka-li?

Zveriga: Da, da. In ker govorim vse od srca, prav kakor mislim — (nagnivši se h Križu, poluglasno) oženil bi se rad!

Križ: Hm, to vam ne more težko biti.

Zveriga: To je res; ali jaz ne maram vsake.

Križ: Verjamem!

Zveriga (prijemši Križa za roko, nekaj skrivnostno): Oče! ali bi dobil vašo Polonico?

Križ: O, kaj res?

Zveriga: Res, res, Bog mi je priča, da res! Tako jo pa vendar rad imam to dekletce vaše, da kar priprost in neumen sem, če mi hočete verjeti.

Križ: Hm, to je uže lahko, saj malo se vam vidi.

Zveriga (veselo): Tedaj vi bi jo dali meni?

Križ: No, dekle je res dobro in pametno — pa zakaj ne? Tako blag! čim prej iz hiše, tim bolje je!

Zveriga (stegnivši roke proti njemu): Kako sem zdaj srečen! (Na stran): Zdaj pa kar k nji; tisto vem, da me komaj uže čaka! (Hitro skozi ozadje na Križev vrt.)

Osmi prizor.

Križ, Marijana, Kraž, Zveriga, Polona.

Križ (sam, gledaje za Zverigo): To ne bi bil ravno prenapčen človek, posebno še in kar je glavna reč, ker vé, kje je prava meja. Da bi le tudi še dekletu bil tako všeč! Pa saj je gosposk, bode vsaj znal prikupiti se jej!

Marijana (srdito prihiti): A Matija, kaj te pa moti vendar, da nama tega nadležnega človeka pošiljaš na glavo!

Križ: O prosim, da drugače govoriš o mojem prihodnjem zeti?

Marijana: Ta pinoglavcec tvoj zet? No, hvala Bogu, moj ne bo, to si zapomni!

Križ (trdovratno): In jaz ti pravim: Tudi tvoj! Ker jaz sem mu uže dal svojo besedo in on vendar ne more le polovice najine hčere jemati!

Marijana: A Matija, kaj si znorel? Ta človek —

Križ: Da, ta človek mi je ravnokar pokazal, da je umna, prebrisana glava, da malo taci.

Marijana: In po čem je pokazal to?

Križ: Na en pogled je spoznal —

Marijana: Kje je meja pač? O nesrečna ta meja!

Križ: Nikar me ne draži! Jaz te le vprašam: ali privoliš na gospoda Zverigo, ali ne?

Marijana (na stran): Nekaj se domišljam! — (Glasno.) Da, privoljujem ti, toda le pod enim pogojem.

Križ (naglasujé): In kakšen je tisti tvoj pogoj?

Marijana: Nikar tako ne vpij! — (Postopi v ozadje.) Pojdi sem, pa ti povem. (Od deta v levo ozadje in se pomenkujeta.)

Kraž (od nasprotne strani prikrade se na pozorišče, kjer gledalcem viden, ostane skrit za grmom): Naj bo! Zavoljo Polone, samo zavoljo nje hočem še enkrat ogovoriti starega, če ga je volja vravnati se zarad meje, predno grem tožit!

(Križ in Marijana stopita naprej.)

Marijana: Ali si me razumel?

Križ: Dobro. (Vsede se, prekriža roke in povesi glavo.)

Kraž (na stran): Kaj je neki to?

Marijana (zagleda Kraža, na stran): Aha, saj je tu. Tem bolje! —

Polona (pribeži pred Zverigo): Ne morem se otrebiti tega neslanega škrijca!

Kraž (na stran): Kdo pa je to strašilo?

Zveriga (proti Poloni): Kaj, jaz te tako rad imam, ti mi pa trgaš srce.

Kraž (na stran): Jaz mu rebra polomim!

Polona: Jaz imam družega. — (Na stran proti materi): Oh mati, če je res šel tožit?

Marijana (proti hčeri): Ne boj se! (Pomigne jej na skrivnem na Kraža.)

Polona (na stran): O, hvala Bogu!

Križ (zamolklo): Kaj je? Dajte mi miru v
mojej žalosti!

Polona (prestrašena): Kaj vam pa je, oče? Zakaj
ste tako klaverni? (Marijana jej pošepeta ua uho.)

Kraž (na stran): Kaj se je neki zgodilo?
Bog ve?

Zveriga: No, očka, kaj tako žalujete?

Križ: Ljudje božji, nikar se ne vstrašite;
— ravnokar sem dobil sporočilo, da v mestu je
trgovec, ki sem mu bil posodil ves denar, prišel
na kant in da jaz sem vse zgubil — zdaj sem
berač!

Zveriga: O hu-di-ča!

Kraž (prestrašen): Bog pomagaj!

Marijana: No, pa da nam je le previdnost
božja poslala tacega zeta, gospoda Zverigo! On
nam bo velika tolažba.

Zveriga: Ne zamerite, pa jaz nijsem noben
usmiljen brat, da bi vam bil za tolažbo.

Marijana: Kaj vi se kujate?

Zveriga: Križ še nij bil storjen!

Križ: Kaj vi puščate mojo hčer?

Polona (napram Zverigi): O, recite no, da!

Zveriga: O dekle! Kar ti le hočeš, je meni
kakor cesarski paragraf.

Kraž: Ne premagujem se več! — (Skoči naprej.)
Oče Križev —

Zveriga: Kaj pa ta hoče?

Križ: Od kod pa ti? Kdo te je klical?

Kraž (skoro brez sape): Jaz prihajem pred pravdo še enkrat pogajat se z vami; — pa, kar sem ravno slišal — oprostite, da sem poprej tako priprosto pričkal se z vami, to me boli v srce. Če vam morem kaj pomagati, rad vam pritrjujem na mejo ob bukovem kolu; ne maram, če ga tudi še prestavite na oni kraj mojega polugrunta, ker moj trgovec je pa še na trdnih nogah!

Križ (vzdigne se vesel in Kražu tresoč roko): Le pomiri se, moj Kraž! Tudi moj še trdno stoji!

Kraž (radostno): To je pa to, kar sem slišal — Marijana: Le izkušnja je bila!

Polona (hiti proti Kražu): Ki si jo dobro prebil ti.

Zveriga: O saj tudi jaz sem le skušal samo; sedaj bi se ne branil —

Kraž: Ne usti se no, šalobarda!

Križ (stopi med oba): Le stojta zdaj. Pravde je konec! Zdaj na enkrat dobro vidim, da le-te meje, zavoljo katere bi kmalu bil začel drago pravdo, da prav za prav je še treba nij.

Zveriga: No, ta je pa lepa: dva polugrunta, pa nobene meje med njima!

Križ: No, ako se z obeh polugruntov naredi eden cel in se temu na mesti dveh pre-

pirajočih gospodarjev postavi en trden in pameten gospodar, kateremu, da laglje izhaja (potisne Polono proti Kražu) pridá se mu tudi pridna pomočnica — potlej nij treba ne bukovega ne gabrovega mejnika, ne nobene pregraje, ne dohtarja Švin-
delbergle —

Zverigo (nevoljno ponosno): Pa tudi ne mene, veste! „Koša madinar!“ (Razkorači se in gre.)

Kraž (proti Marjani): Zdaj vidim vašo zastavo. O mati! Kako se vam skažem hvaležnega?

Križ: Da, ona je podrla mejo med nama!

Marijana (proti Kražu): Spominaj se le, če ti katerikrat kaj navskriž pride v zakonu z mojo hčerjo, spominaj se, da marsikrat gre prepir za reči, ki jih še treba nij!

(Zagrinjalo pade.)